

DE FYTSEN FAN WIETSKES

“dan moet hij het rijwiel vrijwillig en onbeschadigd teruggeven”
bijdrage van Stichting Hattum de Vries

Natuurlijk zien onze middenstanders je liever komen dan gaan. Herinneren we ons nog hoe hartelijk Wietske klanten in haar winkeltje ontving en je graag iets verkocht?

Wij kunnen nu in de prachtige fietswinkel aan de Gariperwei te kust en te keur, maar begin 20ste eeuw kon je bij Jan Welling en later bij zijn zoon Alle en bij Hattum de Vries ook te kust en te keur. En het was niet zo, ondanks dat het een verzuilde tijd was, dat elke gereformeerde bij Hattum zijn fiets kocht. Omdat Jan Welling ook smid was moest je daar soms ook een fiets kopen.

Ik neem u even mee naar het winkeltje van Wietske. De Hattum de Vriesstichting heeft prachtige informatie over dat winkeltje en de werkplaats in haar archief. De stichting bezit de winkelboeken. Ze zijn te raadplegen voor de liefhebbers in het Lytshûs. Laten we eens enkele zaken er uit lichten. Op 26 september 1908 treffen we een aantekening aan over de verkoop van een fiets aan Jelle Dijkstra. De opmerking neem ik hier letterlijk over: "Jelle Dijkstra een rijwiel in gebruik gekregen, merk Vrora en genoemde 26 september heb ik als eerste huursom ontvangen een oud rijwiel op een waarde gerekend van 15 gulden en vijf gulden, tezamen twintig gulden. Hij had beloofd voor tien oktober nog 20 gulden te betalen, dan zou de eerste huursom ook als koopsom beschouwd worden en was het rijwiel Jelle Dijkstra zijn eigendom, maar betaalt hij voor genoemde 10 oktober niet de twintig gulden, dan moest hij het rijwiel vrijwillig en onbeschadigd teruggeven"

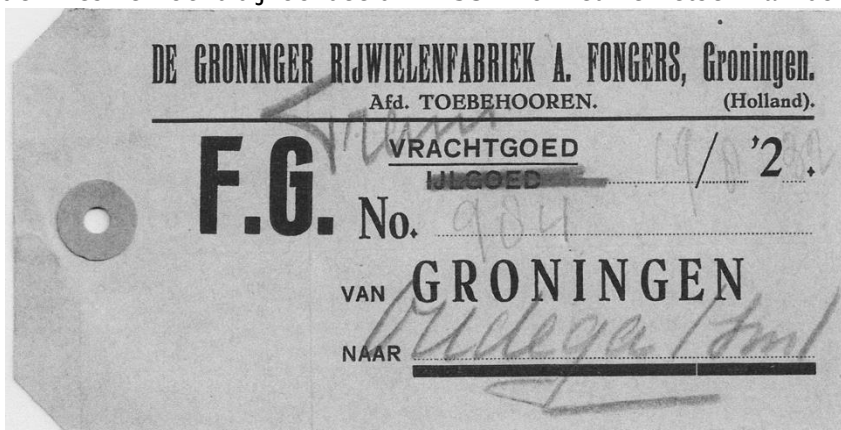
We komen deze constructies in de winkelboeken wel vaker tegen. Men slaagde er in die tijd niet altijd in de som direct te betalen en bracht dan steeds een deelbedrag totdat de schuld voldaan was.

Ik neem u ten tweede mee naar het merkenparadijs.

Het merk fiets, dat in dit artikel genoemd wordt, is een Vrora, bij mij in ieder geval niet bekend. Het is een ontdekking om in de winkelboeken de verschillende merken te lezen. Ik heb de volgende merken gevonden: Grutzner, Oldehove, Lion, Gruno, Opel, Weer en Wind, BE, Veen (Anna Jacobsma koopt een Veen in 1932 voor 62 gulden), Robijn, Gedo, Hevea en een Spinder. Meer bekende merken zijn: Fongers (verkocht aan A. v.d. Molen no. J 1988 voor 155,40 gulden), een Vredestein, een Burgers (verkocht aan Jan Fokkes de Jong voor 186,05 gulden) en natuurlijk Batavus.

Ouderen onder ons herkennen nog wel een aantal merken van toen. Wietske de Vries reed zelf op een Fongers. Deze fiets staat nu in het Lytshûs en krijgt in het MFC een ereplek.

De familie de Vries verkocht bijvoorbeeld in 1957 16 nieuwe fietsen van bovengenoemde merken.

Tenslotte is interessant wie de klanten waren.

Laten we eens enkele dorpsgenoten onder de loep nemen. In 1929 treffen we Adolf Mulder aan. Bij hem staat: achterlamp 2.50 gulden, bandplakken 25 cent, 1 wiel 4 gulden, 1 binnen- en buitenband 4 gulden.

Bij meester Dijk staat: kogeltje damesfiets 25 cent, 1 damesband geplakt 25 cent en een remblokje voor 30 cent.

Bij Fokke Hendrikje staat: een pakjesdrager 1,10 gulden.

Zo kunnen we nog wel even doorgaan. Plotseling stuiten we op de familie Sjoerd Riemersma en Jeltje Wijma. Dit is een interessant gezin met 11 kinderen en daar was dus regelmatig werk aan de winkel, In het jaar 1962/63 treffen we 4 bladzijden aan met rekeningen voor deze familie.

Bijvoorbeeld op 7 mei voor Wiebren, op 22 mei voor Meint, op 30 mei voor Wopkje en op 4 juni voor Iekje. We drukken hier een pagina af vol informatie en een groot kruis van de winkelier erdoor, ten teken dat de som voldaan is. Ik heb het nog even nagerekend enhet klopt!

Sjoerd Riemersma			
Mei	7	band geplakt (Wiebren)	0.50
	17	mical	2.48
	21	band geplakt (Wiebren)	.50
		1 spraak	.25
	22	band geplakt (Meint)	.50
	29	1 sprak. Hlang	.90
	30	1 stel ketting (Wopkje)	.25
Juni	4	1 buitenband (Iekje)	6.15
		1 binnenband 2.40 welk 50	2.90
	8	band geplakt (H.)	.50
	12	1 batterij	.50
	18	band geplakt (Wopkje)	.50
	21	1 kiel voor fiets	.20
	25	1 lap onder de band (Wopkje)	.20
Juli	22	band geplakt (Wiebren)	.50
	6	1 batterij	.50
	20	1 buitenband (Wopkje)	5.15
		1 binnenband " "	2.15
		1 gebruikt pedaal " "	.50
		de fiets pomp	.30
Aug.	3	1 batterij	.50
	11	1 drijfhop (meisje)	4.50
	15	band geplakt "	.50
	21	Autoped: 2 buitenbanden à 3.75	7.50
		2 binnenbanden à 1.15	6.30
		2 wieljes à 3.90	7.80
		2 velgbrillen à .50	.60
		1 werk	1.-
	30	Heeren band geplakt	.50
		" de Heer	3.-
		nest comp. schalen	5.85
		van 3	5.-
Sept.	15	1 flesje poetsolie	.50
Oct.	3	Herent de band	.50
	11	Wiebren 1 bel	.80
	12	H. 1 drijfhop em.	4.75
		Ontv. 3 Nov. 1962	75.57

In het archief bevinden zich ook brieven en drukwerk van toeleveringsbedrijven. Verreweg het meeste materiaal bevindt zich echter in het fietsmuseum Velorama te Nijmegen.

Terug naar nu. De tijd gaat verder. De winkels van de familie de Vries en Welling bestaan niet meer, hoewel gelukkig de naam "Smidterij" bewaard is gebleven.

We treffen nu bij Handelsonderneming JDV een prachtig gesitueerde fietswinkel met tal van merken en accessoires, van het merk Sparta en Gazelle, Raleigh, BSP, Kawasaki, Batavus, Cobra en Cortina tot Kreidler en New Generation. U kunt te kust en te keur.

Arjen Bosgraaf